

Mokslinė etika ir akademinis sąžiningumas

Mokslinė etika yra visos mokslinės veiklos pagrindas.

Europos tyrėjų etikos kodekse (2017) apibrėžiama, kuo turi pasižymėti tinkamas mokslinis tiriamasis darbas:

- tyrimo dizaino, metodologijos, analizuojamų šaltinių patikimumu;
- sąžiningu tyrimo atlikimu ir nešališku jo rezultatų pristatymu;
- pagarba kolegoms ir tyrimo dalyviams, visuomenei, kultūriniam paveldui ir aplinkai;
- atsakomybe už savo tyrimą nuo jo planavimo iki sklaidos ir poveikio.

Šiame kodekse minimi ir trys tradiciškai didžiausiais laikomi mokslinės veiklos nusižengimai, pasireiškiantys pristatant mokslinių tyrimų rezultatus:

- klastojimas (angl. *fabrication*) – išgalvotų tyrimo rezultatų pristatymas kaip tikrų;
- falsifikavimas (angl. *falsification*) – manipuliavimas tyrimo medžiagomis, įranga, procesais ar nepagrįstas duomenų keitimas ar slėpimas;
- plagiatas (angl. *plagiarism*) – kitų asmenų darbų ar idėjų naudojimas nenurodant šaltinio ir taip pažeidžiant autorių teises.

Plagiato samprata

Autorių teisių nepaisymas, savo darbuose naudojant įvairiuose šaltiniuose esančią informaciją, gali tapti rimtu akademinės etikos pažeidimu ir net „akademinė savižudybė“: išbraukimu iš studentų sąrašų, mokslo laipsnių atėmimu ir pan.

Plagiatas yra laikomas vienu rimčiausių mokslinės ir akademinės veiklos nusižengimų.

Plagiatas (angl. *plagiarism*) – kitų autorių darbo pateikimas kaip savo nenurodant tikrojo autoriaus (*Glossary for Academic Integrity*).

Plagiatu laikomi:

- kito asmens parašyto darbo (pirkto, parsisiųsto iš interneto, nukopijuoto) ar jo dalių pateikimas kaip savo paties;
- svetimos idėjos ar teorijos perteikimas ar perfrazavimas kaip savos;
- perfrazuotas ir apibendrintas kitų autorių teksto pateikimas be nuorodų į šaltinius;
- iš kitų šaltinių nukopijuotame tekste padaryti pakeitimai (naudota žodžių inversija, pakeista gramatinė struktūra, padaryti žodžių ar sakinių pakeitimai, sutrumpinta), sudarant įspūdį, kad tai autoriaus tekstas;
- pakartotinai naudojami didelės apimties savo paties teksto fragmentai, nurodant arba be nuorodos į šaltinį (saviplagiatas);
- sukompiliuotas tekstas, susidedantis iš įvairių šaltinių nukopijuotų fragmentų net ir tada, kai tekste šaltiniai cituojami korektiškai, tačiau nėra originalaus teksto;
- tekste pateikiamos nuorodos į neegzistuojančius arba neteisingai aprašytus šaltinius;
- duomenų ar informacijos percitavimas iš antrinių šaltinių, nurodant originalų šaltinį;
- tekste paminėti šaltiniai nėra įtraukti į literatūros sąrašą ir atvirksčiai;
- iš kitos kalbos išversto teksto pateikimas kaip savo.

Dėmesio!

Plagiatu yra laikomas ir neteisingai cituojamas tekstas. Plačiau apie tai, kaip teisingai cituoti, galite rasti Kolegijos [rašto darbų bendruosiuose reikalavimuose](#).

Svarbu!

Visi cituojami šaltiniai privalo būti įtraukti į mokslo darbo pabaigoje pateikiamą literatūros sąrašą ir visi sąrašė išvardyti šaltiniai turi būti cituojami mokslo darbe.

Dėmesio!

Problema, kurią tikimasi išspręsti plagijuojant (pvz., pavėluotai pristatytas ar nepakankamai geras darbas) yra daug mažesnė už tas, su kuriomis susiduriama nustačius plagiatą.

Netyčinio plagiatu (angl. *unintentional plagiarism*) ar nesąmoningo plagiatu (angl. *subconscious plagiarism*) atvejai, kurie pasitaiko dėl nežinojimo ar užmaršties, taip pat laikomi netoleruojamu akademinio nusižengimu. Darbo autorius atsako už plagiatu atvejus darbe nepriklausomai nuo to, ar jų priežastys yra tyčinės, ar nulemtos nežinojimo. Siekiant išvengti dėl išsiblaškyimo, neapdairumo atsirandančio plagiatu, darbus reikia rengti atsakingai, susikaupus, laikantis sistemos. Kitaip tariant, sėkmingą mokslo darbą galima parengti tada, kai rašant nepamirštama, kokiomis žiniomis remiamasi, tiksliai pasižymima, kur tos žinios yra užfiksuotos.

Patarimai, kaip išvengti plagiatu:

- tiksliai pasižymėkite ir kaupkite informaciją apie informacijos šaltinius ir naudojamus duomenis;
- planuokite laiką;
- kopijuokite tekstą iš internetinio šaltinio tik pasižymėję šaltinio nuorodą;
- perfrazuodami mintis pateikite aiškias nuorodas;
- neatidėliodami pažymėkite nuorodas į citatas ar perfrazuotą tekstą;
- fiksuokite ir išsaugokite informaciją apie darbe naudotus šaltinius, citatas ir duomenis;
- neplagijuokite savo darbų.

Svarbu!

Informacijos apie šaltinius kaupimą ir valdymą labai palengvina įvairios informacijos šaltinių tvarkymo programos, viena jų – [Zotero](#) (galite užsiregistruoti į bibliotekoje vykdomas [konsultacijas](#) apie šią programą).